

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Факултет за туризам и бизнис логистика

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ ОД ВТОРАТА
МЕЃУНАРОДНА НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ ВО ТУРИЗМОТ,
ЕКОНОМИЈАТА И БИЗНИС ЛОГИСТИКАТА“**

Штип, 27.05.2017

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика

Уредници:

Проф. д-р Никола Димитров
Проф. д-р Дејан Методијески

Организациски одбор:

Проф. д-р Никола Димитров
Проф. д-р Дејан Методијески
Проф. д-р Нако Ташков
Проф. д-р Златко Јаковлев
Проф. д-р Цане Котески
Проф. д-р Драшко Атанасоски
Доц. д-р Марија Магдинчева Шопова
Доц. д-р Тања Ангелкова Петкова
Доц. д-р Оливер Филипоски
Доц. д-р Душко Јошески
Асистент докторант м-р Душица Санева
Асистент докторант м-р Наташа Колевска
Асистент докторант м-р Анета Стојановска Стефанова

Програмски одбор:

Nikola Dimitrov (University Goce Delcev, Stip),
Dejan Metodijeski (University Goce Delcev, Stip),
Suzana Djordjevic Milosevic (University Singidunum, Belgrade),
Georgi Michev (Enoteque Nature, Dolna Banya),
Ibish Mazreku (University Haxhi Zeka, Peć),
Halit Shabani (University Haxhi Zeka, Peć),
Nexhdet Shala (University Haxhi Zeka, Peć),
Fotis Kilipiris (Alexander Technological Educational Institute of Thessaloniki)

Печати:

2-ри Август, Штип

Тираж:

100

Дизајн на корица:

2-ри Август, Штип

Адаптација на текст од српски и бугарски јазик:

Доц. д-р Тања Ангелкова Петкова
Проф. д-р Дејан Методијески

Техничко уредување:

Проф. д-р Дејан Методијески

Дизајн на корица:

Бојан Матејин

Лектор:

Вангелија Цавкова

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент
Охридски", Скопје
338.48(497.7)(062)
НАУЧНО-стручна конференција "Состојби и перспективи во
туризмот, економијата и бизнис логистиката" (2 ; 2017 ; Штип)
Зборник на трудови од втората меѓународна научно-стручна
конференција "Состојби и перспективи во туризмот, економијата
и бизнис логистиката", Штип 27.05.2017 [Електронски извор] /
[уредници Никола Димитров, Дејан Методијески]. - Штип :
Универзитет "Гоце Делчев" - Штип, Факултет за туризам и бизнис
логистика, 2017
Начин на пристап (URL): <https://e-lib.ugd.edu.mk/zbornici.html>. -
Текст во PDF формат, содржи 272 стр., илустр. - Наслов преземен
од екранот. - Опис на изворот на ден 31.10.2017. - Фусноти кон
текстот. - Библиографија кон трудовите
ISBN 978-608-244-444-4
а) Туризам - Економски прилики - Македонија - Собири
COBISS.MK-ID 104741386

СОДРЖИНА

УЧЕСНИЦИ НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА	7
ПРЕДГОВОР ОД УРЕДНИЦИТЕ	20
ЕКОНОМИЈА И БИЗНИС ЛОГИСТИКА	22
АНАЛИЗА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА ВО БИЗНИС СЕКТОРОТ	23
Симона Ѓуревска, Фросина Јаќимовска, Оливер Филипоски КОМБИНИРАН ТРАНСПОРТ – LKW WALTER.....	30
Драшко Атанасоски, Моника Станковска ИМОТНОТО ОСИГУРУВАЊЕ КАКО ПРЕДМЕТ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО И МЕТОДИ ЗА ПРОЦЕНКА И ШТЕТА.....	40
Адријана Мижорова, Тања Ангелкова Петкова СОВРЕМЕН ТРЕТМАН И ОДРЖЛИВО УПРАВУВАЊЕ СО КОМУНАЛЕН ЦВРСТ ОТПАД ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	46
Ристо Георгиев, Дарко Огнаноски, Никола Димитров ИСТРАЖУВАЊЕ НА МИСЛЕЊЕТО ЗА КВАЛИТЕТОТ НА КОМПАНИЈАТА NEO LIFE NUTRIENCE КАЈ ЧЛЕНОВИТЕ.....	56
Татјана Ѓорѓиева ЖЕНАТА КАКО ПРЕТПРИЕМАЧ ВО ТУРИЗМОТ	65
Марија Магдинчева-Шопова, Кирил Постолов, Симона Савиќ МЕЃУНАРОДНИТЕ САОМИ КАКО ФАКТОР ЗА РАЗВОЈ НА БИЗНИСОТ И ТУРИЗМОТ.....	76
Дејан Методијески, Ердоан Џеладин, Душица Санева СТРАТЕГИСКИТЕ АЛИЈАНСКИ И ПРОМЕНИТЕ НА КОНКУРЕНТСКОТО ОКРУЖУВАЊЕ	88
Халит Шабани, Афердита Шабани ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЛСТВО	99
УЧЕСТВОТО НА ВИНАРИЈАТА „ШАТО КАМНИК“ ВО ПОНУДАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ВИНСКИ ТУРИЗАМ.....	100
Бисера Бозаревска КЕТЕРИНГОТ КАКО ТРЕНД ВО УГОСТИТЕЛСТВОТО И ФАКТОР ЗА РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	105
Зоран Николовски, Билјана Николовска, Јулијана Саздова	

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА НА ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН.....	113
Цане Котески, Златко Јаковлев, Ивана Митева	
РЕСТОРАНСКАТА ПОНУДА ПРЕКУ РАЗНОВИДНОСТА НА КАРТИ ЗА ИЗБОР НА УСЛУГИ ВО УГОСТИТЕЛСТВОТО	119
Јулијана Саздова, Горан Антониески, Митко Коцев	
СОМЕЛИЕРСТВО - СТРУЧНА СИМБИОЗА МЕЃУ КУЛИНАРСКИОТ И ВИНСКИОТ ТУРИЗАМ	128
Георги Мичев, Дејан Методијески	
ЗНАЧЕЊЕТО НА ПЛАНИНАТА КОЖУФ ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ГЕВГЕЛИЈА	138
Тања Ангелкова Петкова, Марија Станојкова, Љупка Атанасова	
ТУРИСТИЧКИТЕ ПОТЕНЦИЈАЛИ НА ДОЦНОАНТИЧКИОТ ГРАД БАРГАЛА	146
Нако Ташков, Ивана Ананијева, Симона Атанасова	
УНАПРЕДУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ПРЕКУ РАЗВОЈОТ НА БЕСПЛАТНИТЕ ФОРМИ НА ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	156
Анета Стојановска-Стефанова	
ИНОВАТИВНИ ИДЕИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ЈУГОИСТОЧНИОТ РЕГИОН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	169
Никола Димитров, Марија Магдинчева-Шопова, Јованка Цуклева-Анастасовска	
МЕНАџМЕНТ СО БИЗНИС ИЗВОНРЕДНОСТА НА ХОТЕЛИТЕ	179
Хајра Шкриел, Ибиш Мазреку, Неџет Шала	
ЕКОТУРИЗМОТ КАКО СОВРЕМЕН КОНЦЕПТ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	192
Љупчо Јаневски	
НОВИ ПЕРСПЕКТИВИ ВО ЕКОТУРИЗМОТ – „OFF THE GRID“ ТУРИЗАМ	204
Николчо Петров, Тања Ангелкова Петкова	
БИОДИВЕРЗИТЕТОТ КАКО РЕСУРС ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ, ПРЕКУ ПРИМЕРОТ ЗА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „СТАРА ПЛАНИНА“	213
Невена Симиќ, Наташа Вулиќ, Сузана Ѓорѓевиќ Милошевиќ	

МОЖНОСТИ ЗА ПОДДРШКА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА БИОДИВЕРЗИТЕТОТ
ПРЕКУ ИНТЕГРИРАН РАЗВОЈ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ХРАНА И
ТУРИЗАМ..... 221

Душица Рајковиќ, Сузана Ѓорѓевиќ Милошевиќ

КОН БИОКЛИМАТСКИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ОДРЕДЕН ТУРИСТИЧКИ
РЕГИОН НА ОСНОВА НА КОРИСТЕНИ ПОДАТОЦИ..... 233

Пламен Лаков

SOME PROBLEMS OF BULGARIAN CULTURAL TOURISM..... 244

Evgeniy Stojanov

ПРОСТОРНИ И РЕГИОНАЛНИ ПЕРСПЕКТИВИ НА ШТИП И ОЧЕКУВАНИ
ТУРИСТИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ..... 253

Никола Димитров, Душко Јошески, Наташа Митева

ПРЕДГОВОР ОД УРЕДНИЦИТЕ

Зборникот „Состојби и перспективи во туризмот, економијата и бизнис логистиката“ содржи трудови кои се презентирани на истоимената научно-стручна конференција, одржана на 27 мај 2017 година во Штип, во организација на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Мотивите за одржувањето на конференцијата се повеќе. Конференцијата им даде можност на младите автори и студенти на втор и трет циклус на студии да ги презентираат и доближат до пошироката научна и стручна јавност своите теоретски и практични истражувања од областа на туризмот, економијата и логистиката. Во најголем дел, нивните трудови се изработени под менторство на професорите кои се истакнати научни работници и потврдени практичари. Од друга страна, Правилниците за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на втор и трет циклус студии на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, изискуваат објавување на трудови кои се резултат на истражувањето што е предмет на магистерскиот или докторскиот труд. Важен мотив за одржувањето на конференцијата е социјалниот дел, во кој учесниците од земјава и странство имаа можност да се запознаат, разменат мислења, дискутираат и остварат вмрежување. Преку конференцијата, промовиран е градот Штип како туристичка дестинација, а од друга страна, позитивно влијае на имиџот на Факултетот за туризам и бизнис логистика.

На конференцијата беа покренати бројни прашања, изнесени одделни размислувања и дилеми, што со својата актуелност го зафатија научно-стручното поле на расправата, што резултираше со овој зборник. За понатамошна соработка и доближување до читателите, на почетокот на зборникот се претставени авторите со фотографија и кратка биографија, а покрај насловите на трудовите наведени се и нивните електронски адреси.

Од содржинска гледна точка, зборникот дава свој придонес во зголемување и збогатување на постоечката литература од областа на економијата, логистиката, туризмот и угостителството. Тој е важен за заедницата на образовниот, јавниот и невладиниот сектор, како и стопанските организации кои се занимаваат со оваа проблематика. Тематски е поделен на два дела: Теми од економија и бизнис логистика, каде има осум труда и Теми од туризам и угостителство, каде се претставени седумнаесет труда. Зборникот содржи 25 труда, во 270 страници текст од четириесет и девет автори, во кои за подобра презентација се користат дијаграми, табели и фотографии.

Како уредници на зборникот, ја користиме оваа прилика да искажеме благодарност до сите учесници на конференцијата, како и до колегите кои дадоа свој придонес во организацискиот и програмскиот дел на конференцијата. Специјална благодарност искажуваме за членовите на меѓународниот програмски одбор кои допатуваа од странство и го дадоа својот придонес и академската и стручна тежина на конференцијата.

Низ презентираниите текстови и материјали, во зборникот се открива големото значење и современите тенденции на економијата, логистиката, туризмот и угостителството. Исто така, реакциите од страна на учесниците беа позитивни во однос на успешната организација на конференцијата. Поради овие причини, се надеваме дека во иднина оваа конференција ќе продолжи да се одржува со поголема посетеност и ќе доживее долга традиција.

Никола Димитров
Дејан Методијески

ИМОТНОТО ОСИГУРУВАЊЕ КАКО ПРЕДМЕТ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО И МЕТОДИ ЗА ПРОЦЕНКА И ШТЕТА

Адријана Мижорова, Тања Ангелкова Петкова

adrijana.adri@hotmail.com
tanja.angelkova@ugd.edu.mk

Клучни зборови:

Осигурување, развој, имотно осигурување, население, економски и социјални активности

Апстракт

Осигурувањето претставува високо одговорна економска и социјална активност, која ја дели судбината со севкупниот општествен развој и стандардите на населението. Општеството преминало кон осигурување заради потреба од економска заштита од материјалните последици од штетите и несреќните случаи. Постапеноста на предметот во овој труд е согледан преку мултидисциплинарна анализа на имотното осигурување, функциите, елементите, субјектите и документите на осигурувањето во воведниот дел, а целосно теоретско истражување спроведено токму на осигурување на имот како и моделите на осигурување на имот. Ова истражување е спроведено цел да се поттикне човековото размислување во правец на подигнување на свеста за масовно осигурување на имот.

Имотно осигурување

Осигурувањето на имот им овозможува на правните и физичките лица да работат без страв за својот имот, а во врска со евентуалната штета која би ја претрпеле. Осигурувањето на имот не подразбира само трансакции на пренос на ризикот и евентуалните штети, туку обезбедува и финансиска стабилност, понапредно управување со ризиците, поефикасна распределба на капиталот и брзо решавање на штетниот настан. Со осигурување на имотот се осигурува надомест за штетата која би настанала на имотот на осигурениот, а на основ на штетен настан кој не можел да се предвиди.

Постои тесна поврзаност помеѓу осигурувањето на имот и економскиот развој на едно општество. Преку осигурувањето на имот се дава значајна поддршка на вкупната благосостојба во општеството. Секоја земја се стреми кон поразвиени форми на осигурување на имотот,

најпрво поради штетата која би можела да му се случи на некое правно или физичко лице.

Осигурувањето на имот или имотното осигурување претставува вид на неживотно осигурување. Овдека цел на осигурувањето не е можноста за заработка на поединецот, туку заштита на неговиот имот од последици на настапување на штетен настан. Кај осигурувањето на имот, предметот на осигурување претставува материјално добро, т.е. имот, чија вредност може парично да се искаже, па и материјалните штети кои настануваат исто така се изразуваат во паричен облик. Цел на осигурувањето на имотот е надоместување на штетата во соодветен паричен износ; притоа, мора да се уважува принципот на отштета, според кој од осигурувањето не може да се наплати повеќе од износот на штетата која настанала. Кај осигурувањето на имот постои материјален интерес штетата која може да настане на некое добро, да се надомести. Исто така, се води сметка материјалните добра да се осигуруваат само на износ на нивната реална вредност.

Општи правила (Начела) на осигурување на имот

Целта на осигурување на имот е компензација за штетите предизвикани на имотот. Општи правила (принципи) на осигурување на имот, кои мора да се следат се:

- ✓ Начело на обештетување и
- ✓ Начело на материјален интерес.
- ✓

Начало на обештетување - Според Начелото на обештетување никој од осигурувањето не може да добие повеќе од штетата што ја претрпел. Овој принцип се одразува на целта на осигурување, или целта на осигурување е надоместок за причинетата штета на имотот, а не извор на збогатување на осигуреникот. Надоместокот за осигурување се определува во висина на штети на имотот¹⁹.

Начало на материјален интерес - Принципот на материјалниот интерес е: „Осигуреникот мора да биде заинтересиран осигурениот настан нема да се случи, всушност, да не се случи штета на осигурениот имот, и ако тоа се случи штетата да биде надоместена“.

¹⁹ J. Kocovic, P. Sulejuc, op.cit. str.134.

Методи за проценка и исплата на надомест од осигурување

Постојат 3 методи за проценка и исплата на надомест од осигурување: Осигурување на имот на сума на осигурување, Осигурување на имот на договорена вредност и осигурување на нова вредност.

1. **Осигурување на имот на сума на осигурување** - Кај овој начин на осигурување договарувачот има право да договори сума на осигурување која е исклучиво негов избор, но многу важно е да се напомене дека договорената сума на осигурување има непосредно влијание на пресметката за штета и истата треба да биде еднаква на вистинската вредност. Договарувачот на осигурувањето нема право да поднесе приговор до осигурувачот за последици кои произлегуваат од договорената сума на осигурување. Доколку сумата на осигурување е помала од реалната вредност, доаѓа до подосигурување и осигуреникот не може да оствари потполн надомест на штетите;
2. **Осигурување на имот на договорена вредност** - Овој начин на осигурување можат да го направат само правни субјекти кои уредно водат книговодство за своите имоти, а се применува и при склучување на осигурување од опасности од пожар и некои други опасности и кај осигурување на машини од кршење и некои други опасности. Како предуслов за ова осигурување мора да бидат опфатени сите ствари на осигуреникот кои според Условите за осигурување можат да бидат предмет на осигурување. За осигурувања кои започнуваат од 01.01 минималната вредност на стварите за пресметка е книговодствената ревалоризирана набавна вредност од 31.12 од предходната година;
3. **Осигурување на нова вредност** - На овој начин може да се осигураат градежните објекти (згради, деловни простори, станови и сл.), т.е. опрема од опасности кои се опфатени во Условите за осигурување од пожар и некои други опасности. Овие посебни услови значајни се по тоа што штетите по овие услови се надоместуваат по нова вредност и не се зема предвид амортизацијата. Предметот на осигурување може да се осигура на нова вредност ако неговата стварна вредност не е помала од 40 % од новата вредност во време на склучување на осигурувањето. Кај овој тип на осигурување исто така е важно да се одреди реално новата вредност на предметот на осигурување бидејќи овој тип на осигурување може да се сфати како осигурување на сума на осигурување кај кое се применуваат одредбите за подосигурување.

Методи и техники на истражувањето за имотното осигурување

Во методолошката литература не постои единство за поимното разграничување меѓу методите и техниката на собирање податоци. Испитувањето, набљудувањето и експериментот некаде се нарекуваат методи, а некаде техники. Меѓутоа, преовладува мислењето дека техниките, постапките и инструментите се составни делови на методите. На пример, се смета дека во рамките на методот Испитување, можни техники се:

- ✓ Анкетирање,
- ✓ Интервјуирање и
- ✓ Тестирање.

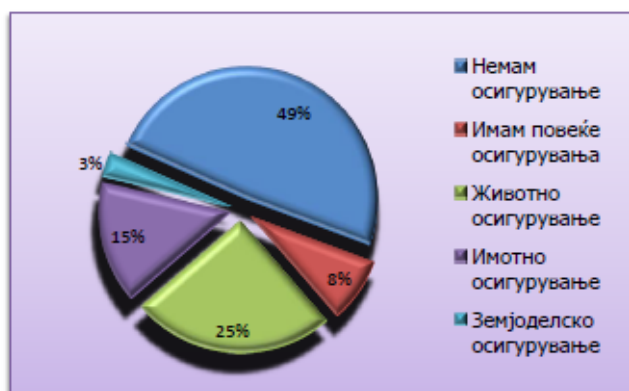
Во текот на истражувањето беше земена предвид само првата техника, а тоа е анкетирањето. Најпрво беше составен анкетен прашалник и истиот дистрибуиран до одреден број испитаници.

Резултати од истражувањето

Осигурителната индустрија има голем потенцијал за развој, на што укажуваат износот на бруто полисирана премија по глава на жител во регионот, како и учеството на осигурителниот бизнис во бруто домашниот производ. Од овие податоци очигледно е дека свеста за осигурување кај населението е на пониско ниво отколку во околните земји, а особено споредено со европските. Кај нас осигурувањето на имот сè уште се смета за трошок, наместо инвестиција во сигурна и безбедна иднина. Токму тоа е задача за осигурителните компании, да ја едуцираат јавноста и пазарот за придобивките од осигурувањето и да им се доближи на луѓето дека осигурувањето е потреба, бидејќи претставува инвестиција во сопствената иднина.

Во последните неколку години масовно се зголемува интересот за осигурување. Осигурувањето на имот станува сè попопуларно. Вредноста на бруто - полисираната премија во првата половина од 2016 година достигна 57,3 милиони евра, што претставува зголемување од 7,7 % во споредба со лани.

Слика1.: Осигурување во Македонија

Во последниве неколку години масовно се зголемува интересот за осигурување. Осигурувањето на имот станува сè попопуларно.

Според добиените резултати 49 % од анкетираниите одговориле дека не поседуваат никаков вид на осигурување, а 8 % од нив дека имаат повеќе видови на осигурување. 25 % се изјасниле дека имаат животно осигурување, 15 % имотно осигурување, а само 3 % земјоделско осигурување.

Осигурителните компании најчесто нудат пакети за осигурување во случај на пожар, удар од гром, бура, експлозија, штета од снежна лавина, од провала и кражба. Цената на осигурителната полиса се пресметува според локацијата на имотот, дали во зграда или куќа, дали е тврда градба или барака. Се одредува неговата градежна вредност на пазарот, односно колку чини да се изгради одново истиот дом. Осигурителните компании нудат плаќање на годишни износи на 6 рати без камата, а некои нудат попусти за плаќање во готово. Осигурувањето на имот од пожар и други непогоди како удел во вкупното неживотно осигурување во Република Македонија учествува со 8 %. Во земјава најмногу пари се одвојуваат за осигурување од автомобилска одговорност, на кое отпаѓаат 47 % од вкупната бруто пласирана премија на 12-те осигурителни компании.

Заклучок

Целта на осигурувањето не претставува можност за поединецот да заработи, туку заштита на неговиот живот, односно на неговиот имот од последиците на настапување на штетниот настан!

Во секојдневниот живот, фамилијарен или деловен, опкружени сме со бројни опасности. Секоја одговорна единка настојува непредвидените несекојдневни ризици да ги сведе на најмала можна мерка. При тоа да се случи нешто непредвидено на нашиот имот во денешно време е многу можно и многу скапо. Осигурувањето на имотот е еден од можните начини кој гарантира сигурност и материјална заштита од можна штета. Целта на самото осигурување на имотот е надоместок на штета на имотот поради настанување на осигурен случај. Со тек на време програмата на имотните осигурувања сè повеќе и повеќе се развива следејќи го технолошкиот развој и современите трендови во светот, па од тие причини, денеска може да се понуди богат избор на имотни осигурувања.

Референци:

1. Bakir Limo (2006), Kasko osiguruvanje, Diplomski rad, Sarajevo;
2. M. Curak, D. Jakovcevic (2007), Osiguranje I rizici, Zagreb;
3. J. Kocovic, P. Sulejuc (2002), Osiguranje, Ekonomski fakultet, Beograd;
4. Милошевиќ Б. (2006), Вовед во осигурувањето, Факултет за туризам и угостителство, Охрид;
5. Николовски А. (2005), Осигурување во бизнисот, Факултет за општествени науки, ФОН, Скопје;
6. Николовски А (1997), Осигурување и реосигурување, Скопје
7. <http://www.mk-osiguruvanje.mk/>